

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj 127 0 Rs 077259 24 Rev
Sarajevo, 13.03.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Emine Hulusija, kao predsjednice vijeća, Zlate Džafić i Josipa Vukovića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice H.H., kći Š., iz B., Ulica A.I. bb, Lamela B, koju zastupa punomoćnica Azra Gutić, advokat iz Banovića, protiv tuženog RMU „Banovići“ d.d. Banovići, koga zastupa punomoćnica E.K., zaposlenica tuženog, radi mobinga, vrijednost spora 10.100,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice protiv presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 127 0 Rs 077259 23 Rsž od 16.11.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 13.03.2025. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužiteljice za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Stavom prvim izreke prvostepene presude Općinskog suda u Banovićima broj 127 0 Rs 077259 21 Rs od 09.08.2023. godine odbijen je u cijelosti kao neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice koji glasi:

„I - Utvrđuje se da je tužiteljica trpjela mobing na radu i u vezi s radom i njenim radnim mjestom od strane tuženog na način da joj je tuženi putem svojih radnika onemogućavao da obavlja poslove svog radnog mjesta na način opisan u Ugovoru o radu i isključivao je iz radnog procesa, onemogućavao komunikaciju sa neposredno nadređenim, primoravao je da piše razne izjave, ograničio joj kontaktiranje sa radnim kolegama i utjecao na kolege da sa njom ne komuniciraju, utjecao na njene kolege da pišu izjave kojim je degradiraju i prikazuju kao lošeg radnika, odredio da boravi u neuslovnoj kancelariji-prostoru čija vrata se ne mogu zatvoriti, odredio da boravi u neuslovnoj podrumskoj prostoriji, neosnovano je pokušavao premjestiti na druga radna mjesta, i to pralja suđa i skladištar rabljenog materijala nakon što je podnijela zahtjeve za zaštitu prava iz radnog odnosa i tužbu protiv tuženog, neosnovano je prijavljivao da posjeduje vatreno oružje u kancelariji, degradirao je u pogledu profesionalnog statusa i direktno ugrozio njeno zdravstveno stanje, i to sve u duljem vremenskom periodu počev od septembra 2020. godine, a koji mobing i dalje traje, pa se ubuduće zabranjuje tuženom vršenje ponašanja koja predstavljaju mobing, što je tuženi dužan priznati i omogućiti tužiteljici sigurno i normalno radno okruženje i dostojanstvene uslove za rad i obezbijediti izvršenje zabrane navedenih radnji mobinga ubuduće, sve u roku od 15 dana od dana prijema presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

II - Obavezuje se tuženi da tužiteljici na ime naknade nematerijalne štete isplati ukupan novčani iznos od 2.650,00 KM, od čega za pretrpljeni strah iznos od 1.650,00 KM, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti iznos od 1.000,00 KM, zajedno

sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe, pa sve do konačne i pune isplate, a sve u roku od 15 dana od dana prijema presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

III - Obavezuje se tuženi da tužiteljici naknadi troškove parničnog postupka koliko budu iznosili, a sve u roku od 15 dana od dana prijema presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.“

Stavom drugim izreke obavezana je tužiteljica da tuženom nadoknadi troškove postupka u iznosu od 150,00 KM, u roku od 15 dana od dana prijema prijepisa presude.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Tuzli broj 127 0 Rs 077259 23 Rsž od 16.11.2023. godine žalba tužiteljice je odbijena i prvostepena presuda potvrđena. Istom presudom odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova žalbenog postupka.

Protiv drugostepene presude tužiteljica je blagovremeno izjavila reviziju zbog povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. Zakona o parničnom postupku koja je učinjena pred drugostepenim sudom i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači na način da se tužbeni zahtjev tužiteljice u cijelosti usvoji uz obavezu tuženog da joj naknadi troškove prvostepenog i drugostepenog postupka, te troškove postupka po reviziji ili ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje istom ili drugom vijeću uz naknadu troškova sastava revizije.

U odgovoru na reviziju tuženi je osporio osnovanost revizijskih navoda, te predložio da se revizija odbaci kao nedozvoljena primjenom odredbe člana 237. stav 2. ZPP, odnosno odbije kao neosnovana.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku (Sl. novine F BiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15 - u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija je dozvoljena, ali nije osnovana.

Prema odredbi iz člana 13. stav 2. Zakona o zabrani diskriminacije (Sl. glasnik BiH, broj 59/09 i 66/16) revizija je uvijek dozvoljena u antidiskriminacijskim postupcima propisanim odredbom člana 12. istog Zakona. Kako prema odredbi člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije mobing predstavlja oblik diskriminacije, to je suprotno stavu tuženog iznesenom u odgovoru na reviziju, u ovoj pravnoj stvari revizija dopuštena bez obzira što vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi cenzus propisan odredbom člana 237. stav 2. ZPP.

Neosnovano tužiteljica u reviziji prigovara da je pobijana presuda rezultat povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članovima 8., 231. i 191. stav 4. ZPP, na koje povrede opisno ukazuje kroz navode da su provedeni dokazi pogrešno ocijenjeni, da drugostepeni sud nije odgovorio na sve žalbene prigovore, niti je dao razloge za svoju odluku.

Suprotno ovim prigovorima drugostepeni sud je odlučujući o žalbi tužiteljice pravilno primjenio član 231. ZPP i ocjenio žalbene navode koji su od odlučnog značaja za pravilno i zakonito odlučivanje, a pri tome izveo i valjan zaključak o činjeničnom utvrđenju do kojeg je prvostepeni sud došao pravilnom primjenom člana 8. ZPP. Član 8. ZPP se odnosi na princip suđenja po kojem sud po slobodnoj ocjeni dokaza odlučuje koje će činjenice uzeti kao dokazane, savjesnom i brižljivom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno. Ovaj princip se primjenjuje u prvostepenom postupku, a u drugostepenom samo u dijelu kojim se na

povredu ovog principa ukazuje u žalbi. Tužiteljica u podnesenoj reviziji analizira i cijeni izvedene dokaze izводеći drugačiji činjenični i pravni zaključak od suda, što ne može jer to pravo pripada isključivo sudu u skladu sa odredbom člana 8. ZPP. Prvostepeni sud je po slobodnom uvjerenju ocijenio sve izvedene dokaze, pa tako i iskaz tužiteljice, svjedoka N. S., Š.L., K., E.A., F.H., A.D., M.Š., N.I. i S.Ž., te u obrazloženju svoje odluke pravilno izložio proces pojedinačne ocjene izvedenih dokaza, njihovog dovođenja u međusobnu vezu i izvođenja zaključka o postojanju, odnosno nepostojanju pravno relevantnih činjenica za donošenje odluke u ovom sporu. To što utvrđene činjenice i izvedene dokaze nižestepeni sudovi nisu tumačili u skladu sa stavom tužiteljice nisu počinili povrede odredaba parničnog postupka na koje ukazuje u reviziji. Slobodnoj ocjeni dokaza od strane suda stranka ne može s uspjehom suprotstaviti svoju ocjenu tih dokaza, tim više što ta ocjena u konkretnom slučaju uključuje prigovore činjenične prirode koji u revizijskom postupku nisu relevantni (član 240. stav 2. ZPP).

Iz navedenih razloga nisu prihvatljivi ni prigovori tužiteljice o povredi odredbe člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda koja odredba obavezuje sudove, između ostalog, da obrazlože svoje presude. Naime, ova obaveza ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji i daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente, te da sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali su obavezni navesti jasne i razumljive razloge na kojima su zasnovali svoju odluku (pravni stav izražen u odluci Ustavnog suda broj U 62/01 od 05.04.2002. godine). Drugostepeni sud je upravo tako i postupio jer obrazloženje drugostepene sadrži razloge o odlučnim činjenicama koje su sudu poslužile kao stvarni i pravni osnov za donošenje odluke, pri čemu ti razlozi nisu neodređeni i nejasni, odnosno to obrazloženje po svom sadržaju odgovara zahtjevu koji je u tom pogledu postavljen odredbom člana 191. stav 4. ZPP.

Protivno stavu tužiteljice nije osnovan ni prigovor pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora je zaštita tužiteljice radi mobinga na radu i u vezi sa radom, tj. radi utvrđenja da je tuženi povrijedio pravo tužiteljice na jednako postupanje u procesu rada i radnih uvjeta, jer je u duljem vremenskom periodu i to počev od septembra 2020. godine pa do podnošenja tužbe dana 05.07.2021. godine prema njoj postupao različito u odnosu na druge radnike, a koje postupanje tuženog da je bilo uvjetovano diskriminacijom po osnovu spolne pripadnosti, da se ubuduće zabrani tuženom vršenje ponašanja koja predstavljaju mobing, što je tuženi dužan priznati i omogućiti joj sigurno i normalno radno okruženje i dostojanstvene uslove za rad, te joj naknadi nematerijalnu štetu u iznosu od 2.650,00 KM od čega za pretrpljeni strah iznos od 1.650,00 KM, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti iznos od 1.000,00 KM.

Ocjenom izvedenih dokaza prvostepeni sud je utvrdio da je tužiteljica u utuženom periodu bila zaposlenica tuženog raspoređena na poslove i zadatke sanitarnog tehničara prema zaključenom ugovoru o radu i to privremeno od 01.07.2020. godine, a od 15.09.2020. godine na neodređeno vrijeme; da je u opisu poslova i radnih zadataka tužiteljice bilo obavljanje poslova i radnih zadataka obilaska restorana po pogonima kod tuženog koje je tužiteljica obavljala samostalno i u pratnji nekog od upravnika Radne jedinice ili poslovođe ili šefa kuhinje; da prema iskazima svih saslušanih svjedoka, osim svjedoka S.R., proizilazi da od strane tuženog nije bilo različitog ili nepovoljnog tretmana tužiteljice, odnosno da tužiteljici nije onemogućeno ili ograničeno da obavlja poslove radnog mjesta u skladu sa zaključenim

ugovorom o radu, da je bila isključivana iz radnog procesa, da osobe koje su bile pratnja tužiteljici nisu uticale na njen rad budući da je prilikom tih obilazaka u pratnji drugih osoba tužiteljica samostalno utvrđivala nepravilnosti u radu restorana o čemu je sačinjavala zapisnike i nalagala kontroliranim osobama da uočene nedostatke u radu isprave; da ni sama tužiteljica nije ni tvrdila, niti dokazivala da su te osobe koje su bile u pratnji na bilo koji način uticale na njen rad u smislu utvrđenih zapažanja i eventualnih nepravilnosti u radu u restoranima, o čemu je sačinjavala zapisnike i izvještaje i obavještavala nadređenog; da je prema iskazu svjedoka M.Š. tužiteljica, od kada je dobila stalno rješenje, obilazila restorane i to kada ona misli da treba i da može, da je njemu dostavljala zapisnik u kojem je u par rečenica opisivala obilazak restorana po pogonima u kojem zapisniku je navodila šta je utvrdila, da je on na sastancima sa upravnicima radnih jedinica iznosio taj zapisnik i da su upavnici morali postupati po tom zapisniku da eliminišu nedostatke, da se sve to dešavalo dok tužiteljica nije ušla u probleme i sukobe sa šefovima restorana, šefovima kuhinja i poslovođama restorana i da nakon što je ista prestala da obavlja poslove vršenja kontrole i obilazaka restorana te poslove, osim možda nošenja sanitarne knjižice u Dom zdravlja, niko drugi nije mogao obavljati, a niti je svjedok R.D. na kojeg je tužiteljica ukazivala pred sudom potvrdio da je te poslove on obavljao umjesto tuželjice. Dalje je utvrđeno da iz iskaza saslušanih svjedoka proizilazi da tuženi nije onemogućavao komunikaciju tuželjice sa neposredno nadređenim, niti joj je ograničio kontaktiranje sa raznim kolegama i da je na njih uticao da s njom ne komuniciraju, kao i da je odredio da boravi u neuslovnoj kancelariji čija se vrata ne mogu zatvoriti i neuslovnoj podrumskoj prostoriji, da ju je neosnovano pokušao premjestiti na druga radna mjesta i to pralja suđa i skladištara rabljenog materijala; da je povodom svađe koja se desila na poslu između tuželjice i N.R. tuženi zahtijevao pismeno izjašnjenje od oba učesnika, kao i u situaciji kada su tuželjica, S.R. i F.H. u radnim prostorijama pjevali pjesmu i sačinili video snimak o tome, da je zahtijevao davanje pismene izjave od svih učesnika, a ne samo od tuželjice, na koji način nije došlo do različitog tretmana tuželjice u odnosu na ostale zaposlenike, nego je tuženi jednako postupio prema svim uposlenicima koji su bili učesnici tih događaja; da je svjedok R. D. izjavio da mu je tuželjica dva puta rekla da će ubiti iz pištolja M.Š. i da je povodom tih prijetnji M.Š. prijavio tuželjicu nadležnim policijskim organima nakon čega je izvršen pretres radnih prostorija koje koristi tuželjica; da prema nalazu i mišljenju vještaka medicine rada dr. N.P. od 27.04.2022. godine, kojeg je sud prihvatio kao stručan i objektivan, jer je urađen u skladu sa pravilima struke i rješenjem suda, slijedi da vještak zaključuje da tuželjica nije trpila mobing na radnom mjestu, te da se ne može utvrditi uzročno-posljedična veza sa zdravstvenim poremećajem koji je uzrokovan psihološkim uznemiravanjem, u naznačenom vremenu u tužbi, od septembra do podnošenja tužbe dana 05.07.2021. godine; da je u naznačenom periodu tuželjica napravila dvije incidentne situacije u okviru disocijativnih fenomena, u okviru svoje bolesti, prvi incident koji se dogodio 18.01.2021. godine i tom prilikom se tuželjica zaključala u kancelariju, sa prijetnjom da će se ubiti zbog nadređenog, koji traži da piše izjavu, zajedno sa drugim radnicima zbog radne nediscipline u radno vrijeme, da je liječena pod kontrolom psihijatra ambulantno i koristila bolovanje od 19.01.2021. do 01.04.2021. godine i drugi incident kada se vratila na posao s bolovanjem, dana 06.04.2021. godine i kada je prijetila da će ubiti nadređenog, koji je zahtijevao da nema okupljanja u krugu, niti pred portirnicom, pa je vještak konstatovala da je u ovom slučaju negativna radna anamneza i da se isključuje izloženost mobing ponašanjima, tj. psihološkom uznemiravanju od strane nadređenog; da iz nalaza vještaka neuropsihijatra prim. dr. Brigić Kasima od 24.05.2022. godine proizilazi da je tuželjica događaje koji su opisani u tužbi doživljela kao izuzetno ugrožavajuće, podcjenjivačke i sa „stanjem zlostavljanja”, da su isti kod tuželjice doveli do narušenog mentalnog zdravlja, što je zahtijevalo i psihijatrijsko liječenje kod psihijatra u UKC Tuzla i u Centru za mentalno zdravlje Doma zdravlja Banovići, te da je njena klinička slika sa jasnim simptomima anksiozno depresivnog reagovanja, poremećajem prilagodbe i disocijativnim

reakcijama, te da navedeno stanje u kome se nalazi pored kliničkih simptoma bolesti, označava i kao „Problemi vezani za zaposlenost Z 56. Prvostepeni sud je cijenio da i kada bi se uzelo u obzir da je sadašnje zdravstveno stanje tužiteljice posljedica događaja koje je tužiteljica opisala u toku postupka, da nema odgovornosti tuženog za pretrpljeni duševni bol i strah i procent umanjenja životne aktivnosti, jer naprijed navedeni događaji ne predstavljaju radnje koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu, čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa, tj. mobing.

Imajući u vidu naprijed navedena utvrđenja, koja je kao pravilna prihvatio i drugostepeni sud, pravilno su nižestepeni sudovi primijenili materijalno pravo odredbe člana 2. i 4. stav 3. i 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije i odredbe člana 7., 8., 9. i 10. Zakona o radu (Službene novine F BiH, broj 26/16 i 89/18) kada su izveli pravne zaključke da tuženi nije povrijedio pravo tužiteljice na jednako postupanje u procesu rada i radnih uvjeta, da navedene radnje tuženog u vezi sa osiguranjem uslova rada tužiteljici nisu bile vršene s ciljem degradacije njenog profesionalnog statusa, da nije postojala diskriminacija u vidu uznemiravanja i mobinga, zbog čega nema ni odgovornosti tuženog za zdravstveno stanje tužiteljice i za naknadu štete, te pravilno odlučili kada su tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan.

Prema odredbi iz člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije mobing je oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog.

Odredbom člana 9. stav 5. Zakona o radu propisano je da mobing predstavlja specifičnu formu nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koje podrazumijeva ponavljanje radnji kojima jedno ili više lica psihički zlostavlja i ponižava drugo lice, a čija je svrha ili posljedica ugrožavanje njegovog ugleda, časti, dostojanstva, integriteta, degradacija radnih uvjeta ili profesionalnog statusa.

Dakle, mobing podrazumijeva svako aktivno ili pasivno ponašanje od strane poslodavca, usmjereno na dostojanstvo i psihički integritet ličnosti zaposlenog kroz nepristojno i grubo ponašanje, te namjerno izolovanje i zapostavljanje, te verbalno napadanje, ismijavanje, ogovaranje, neopravdane stalne prijetnje i pritisci kojima se zaposleni drži u stalnom strahu, prijetnja da će se protiv njega primijeniti fizička sila, fizičko uznemiravanje koje nema elemente krivičnog djela, namjerno izazivanje konflikata i stresa, što bi moglo dovesti do narušavanja zdravlja

Prema članu 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije u svim postupcima predviđenim tim Zakonom kada osoba ili grupa osoba, na osnovu njima raspoloživih dokaza, učine vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani. Dakle, obaveza tužitelja, kao žrtve diskriminacije, je da dokaže činjenice koje ukazuju na sumnju da je došlo do diskriminacije, odnosno tužitelj mora dokazati da je došlo do različitog tretmana, odnosno nedozvoljenog ponašanja, dok tuženi, kao osoba za koju se tvrdi da je izvršila diskriminaciju, može pobiti postojanje iste ukoliko dokaže da u njegovom ponašanju nije bilo elemenata nedozvoljenog, odnosno da svojim postupcima nije učinio akt diskriminacije ili mobinga.

U vezi sa iznesenim pravnim zaključcima prvostepenog suda, prihvaćenim od strane drugostepenog suda, ovaj sud cijeni da se ne radi o proizvoljno i paušalno iznesenim ocjenama, nego ocjenama koje su donesene na osnovu potpuno utvrđenog činjeničnog stanja u postupku

u kojem je svaka od stranaka imala mogućnost da dokazuje svoje tvrdnje. Naime, tuženi je u ovom postupku dokazivao shodno odredbi člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije da okolnosti i uslovi u kojima je tužiteljica radila nisu bili usmjereni na ponižavanje, niti na bilo kakav drugi oblik nefizičkog uznemiravanja tužiteljice na radnom mjestu, nego je tuženi, u skladu sa mogućnostima osigurao tužiteljici uslove za obavljanje posla. Kako u radnjama zaposlenika tuženog nije utvrđena nikakva namjera da se tužiteljica kao zaposlenik degradira, a posebno ne u mjeri koja bi se u smislu odredaba Zakona o zabrani diskriminacije smatrala mobingom, kao oblikom diskriminacije, odnosno nejednakog postupanja, to, bez obzira što su navedeni događaji, na kojima se zahtjev temelji, kod tužiteljice prouzrokovali određenu traumu i stres, isti, i po ocjeni ovog suda, ne predstavljaju radnje koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu i čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uvjeta ili profesionalnog statusa, odnosno mobing. Stoga je, i po mišljenju ovog suda, drugostepeni sud pravilno primijenio materijalno pravo na utvrđeno činjenično stanje kada je potvrdio presudu prvostepenog suda kojom je tužbeni zahtjev u cijelosti odbijen kao neosnovan, o čemu je dao jasne i argumentovane razloge u obrazloženju svoje odluke (na stranama 4 - 9 svoje odluke) koje ovaj sud u cijelosti prihvata kao pravilne, pa nema potrebe da se isti ponavljaju i u ovoj presudi.

Kako nisu ostvareni revizijski razlozi, a ni razlog na kojeg ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je primjenom odredbe iz člana 248. ZPP revizija tužiteljice odbijena kao neosnovana.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova sastava revizije jer nije postigla uspjeh u revizijskom postupku.

Predsjednica vijeća
Emina Hulusija, s.r.